

Ahmet Melihşah ÇEVLİK

**BAŞKANLIK SİSTEMLERİNDE
BAŞKANIN GÖREV SÜRESİ VE
DÖNEM SINIRLAMALARI**

İÇİNDEKİLER

TAKDİM.....	V
ÖN SÖZ.....	VII
KISALTMALAR LİSTESİ.....	XV
TABLO LİSTESİ.....	XVII
GRAFİK LİSTESİ.....	XIX
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM KURAMSAL ÇERÇEVE

I. GÖREV SÜRESİ VE İLGİLİ TERİMLER	15
A. Rotasyon ve Görev Devri	15
B. Görev Süresi	20
C. Dönem Sınırlaması	21
II. BAŞKANIN GÖREV SÜRESİNE İLİŞKİN KURAMSAL TARTIŞMALAR	22
A. Görev Süresi Düzenlemelerinin Hukuki Niteliği.....	24
B. Hükûmet Sistemleri ve Görev Süresi İlişkisi	28
1. Genel Olarak Hükûmet Sistemleri	29
2. Başkanlık Sistemi.....	37
a. Tanımı, Yapısal Özellikleri ve Eleştirilen Yönleri ile Başkanlık Sistemi.....	37
b. Başkanlık Sistemlerinde Sabit Görev Süresi, Impeachment Mekanizması ve Katılık Sorunu	43
c. Başkanlık Sistemlerinde Dönem Sınırlamalarının Genel Gerekçesi.....	52

C. Dönem Sınırlamaları Hakkında İleri Sürülen Görüşler	54
1. Sınırlama Lehine İleri Sürülen Görüşler	54
2. Sınırlama Aleyhine İleri Sürülen Görüşler.....	61
D. Siyasal Haklar, Demokrasi ve Dönem Sınırlamaları İlişkisi.....	70

İKİNCİ BÖLÜM

BAŞKANLIK SİSTEMİ ANAYASALARINDA BAŞKANIN GÖREV SÜRESİ VE DÖNEM SINIRLAMALARI

I. DAR ANLAMDA GÖREV SÜRESİ DÜZENLEMELERİ	83
II. DÖNEM SINIRLAMASI DÜZENLEMELERİ.....	89
A. Amerika Birleşik Devletleri, Latin Amerika ve Sahra Altı Afrika'da Dönem Sınırlamaları	89
1. Amerika Birleşik Devletleri'nde Başkanlık Dönem Sınırlaması	90
2. Latin Amerika Devletlerinde Başkanlık Dönem Sınırlamaları	103
3. Sahra Altı Afrika Devletlerinde Başkanlık Dönem Sınırlamaları	109
B. Dönem Sınırlamalarına İlişkin Mevcut Tasnifler ve Bir Tasnif Denemesi.....	114
1. Dönem Sınırlamalarında Ayırt Edici Esaslar	118
2. Dönem Sınırlamalarına İlişkin Özel Nitelikli Diğer Hususlar	125
a. Dönem Sınırlaması Hükümünün Değiştirilmezliği Esası.....	125
b. Ad hominem Düzenlemeler.....	130

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
UYGULAMADA BAŞKANIN GÖREV SÜRESİ VE
KÜRESEL BİR OLGU OLARAK CONTINUISMO

I. GÖREV SÜRESİ DÜZENLEMELERİNE İLİŞKİN ANAYASAL PRATİK: SAHRA ALTI AFRIKA VE LATİN AMERİKA ÖRNEKLERİ.....	151
II. GÖREV SÜRESİ DÜZENLEMELERİNE RİAYET ETME YA DA MEYDAN OKUMA OLGULARININ ARKASINDAKİ NEDENLER: BAŞKANLAR NEDEN İKTİDARDA KALMAK İSTER?	160
III. ÖRNEKLERİ İLE GÖREV SÜRESİ VE DÖNEM SINIRLAMASI MANİPÜLASYONLARI.....	167
A. Genel Olarak Manipülasyon Türleri ve Bu Amaçla Kullanılan Yöntemler.....	167
B. Hukuk Yoluyla Manipülasyon: Görev Süresi Düzenlemelerinin Üstesinden Gelmeye Yönelik Hukuk-İçİ Araç ve Stratejiler	176
1. Anayasa Değişikliği.....	185
a. Kolombiya Anayasa Mahkemesinin Anayasal İkame Öğretisi ve C-1040/2005 ve C-141/2010 Sayılı Kararları.....	201
b. Kademeli Anayasa Değişikliği Eşikleri ve Anayasa Değişikliklerini Konu Alan Diğer Mahkeme Kararları (Venezuela, Ekvator ve Bolivya Örnekleri).....	216
2. Yeni Anayasa Yapımı.....	222
a. Venezuela'nın Anayasa Yapım Tecrübesi.....	233
3. Yargısal Yorum ya da Yüksek Yargının Araçsallaştırılması	241
a. Kosta Rika Yüksek Adalet Divanı Anayasa Dairesinin 2003-02771 Sayılı Kararı (2003).....	243
b. Nikaragua Yüksek Adalet Divanı Anayasa Dairesinin 504 Sayılı Kararı (2009)	246
c. Honduras Yüksek Mahkemesi Anayasa Dairesinin RI-1343-14 Sayılı Kararı (2015).....	251

d. Bolivya Çokuluslu Anayasa Mahkemesinin 0084-2017 Sayılı Kararı (2017).....	258
IV. SUİSTİMALCİ ANAYASACILIK VE GÖREV SÜRESİ	
MANİPÜLASYONLARI KARŞISINDA ANAYASAL	
MEKANİZMALARIN TARTIŞMALI İŞLEVİ.....	261

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

TÜRKİYE’DE CUMHURBAŞKANI’NIN GÖREV SÜRESİ

I. CUMHURBAŞKANLIĞI VE CUMHURİYET ANAYASALARINDA CUMHURBAŞKANI’NIN GÖREV SÜRESİNE İLİŞKİN DÜZENLEMELER	274
A. Türkiye’de Cumhurbaşkanlığı Makamının Oluşumu ve Genel Olarak Cumhurbaşkanı’nın Anayasal Konumundaki Değişim	274
B. Cumhuriyet Anayasalarında Cumhurbaşkanı’nın Görev Süresine İlişkin Düzenlemeler.....	282
1. 1921, 1924 ve 1961 Anayasalarında Cumhurbaşkanı’nın Görev Süresi	283
2. 1982 Anayasası’nda Cumhurbaşkanı’nın Görev Süresi.....	293
a. 2000 Yılında Gerçekleşen Başarısız Anayasa Değişikliği Girişimi	297
b. Anayasa Mahkemesinin “367 Kararı” ve 2007 Anayasa Değişikliği.....	303
(1) 2007 Cumhurbaşkanlığı Seçimi Sürecinde Yaşananlar – “367 Krizi”.....	303
(2) Anayasa Mahkemesinin 1 Mayıs 2007 Tarih ve E. 2007/45, K. 2007/54 Sayılı Kararı (“367 Kararı”)... ..	306
(3) 2007 Anayasa Değişikliği.....	311
c. 2017 Anayasa Değişikliği.....	313
II. 2007 VE 2017 ANAYASA DEĞİŞİKLİKLERİNİN GÖREVDEKİ CUMHURBAŞKANLARINA ETKİSİ	316

A. 2007 Anayasa Değişikliğinin 11'inci Cumhurbaşkanı'nın Görev Süresine Etkisi	319
1. Hukuki Sorun.....	319
2. Anayasa Mahkemesinin 15 Haziran 2012 Tarih ve E. 2012/30, K. 2012/96 Sayılı Kararı.....	322
3. Deęerlendirme.....	324
B. 2017 Anayasa Değişikliğinin 12'nci Cumhurbaşkanı'nın 2023 Cumhurbaşkanlığı Seçimlerinde Adaylığı Üzerindeki Etkisi	332
1. Hukuki Sorun.....	332
2. Yüksek Seçim Kurulunun 30 Mart 2023 Tarih ve 2023/316 Sayılı Kararı.....	333
3. Deęerlendirme.....	336
SONUÇ.....	347
KAYNAKÇA.....	351